

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Ex parte 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

In Cap. Ex parte 2.

SUMMARI A.

1. In rescriptis Pontificum cur subintelligatur clausula, Si preces veritate nitantur.
2. Cur sacrilegi instar dicatur disputare de iudicio Principis.
3. Princeps sepe importunitate obviatur & circumvenitur.
4. Quid si Princeps mandet sub certa poena?
5. Quid item iuris, si res aliter se habet, quàm praesupponit?
6. Quando de iudicio Principis disputari possit?
7. In rescriptis Imp. praedicta clausula exprimi debet.
8. Rescriptum inhibens causa cognitionem suspicionem falsi non caret.
9. Executio mandata causa decepti nequit.
10. Nisi in mandato exo. usivo adjecta sit clausula iustificatoria.
11. Causae, qui causa cognitionem ante non desiderant.
12. Quid hac de re habeat Ordinatio Camera.

Duo potissimum hae Decretali continentur, quod ad praesentem Tit. attinet. Primum, quod in rescriptis S. Pontificis semper subintelligatur haec conditio sive clausula, *Si preces veritate nitantur*. Alterum est, quod rescriptum, in quo absque causa cognitione iuberetur procedi, falsi suspicionem laboret. Utrumque breviter explicemus.

1 Quoad prius, haec ratio est, quia rescripta à supplicationis forma tamquam causa effectum & interpretationem recipiunt, *l. 2. Et si legibus 5. C. Si contra ius vel utilit. publ. e. Quia 6. inf. De consang. & affinis & c. Super litteris 20. h. num. 1.* Unde pars, contra quam rescriptum impetratum est, potest comparere & exceptionem ob vel subreptionis objicere: & si exceptionem probaverit, rescindatur rescriptum, impetransque in expensas condemnatur, *c. fin. inf. eod.* Carere enim debet mendax precatore penitus impetratis, ut loquitur Imp. in *d. l. Et si legibus & c. text. in d. c. Super litteris.*

2 Nec movet, quod sacrilegii instar sit disputare de iudicio Principis, *l. 2. C. De crimine sacrilegii*: quia id verum est, ubi Princeps sua sponte aliquid fecit, non ad suggestionem & petitionem alterius; hoc enim casu permittit Princeps rescriptum suum falsitatis argui, *d. l. 2. 3. & 4. C. Si contra ius & c. & per hunc. et. nostrum.*

3 Nam interdum Princeps importunitate peten-

tium obruitur, ut etiam non concedenda tribuat, *l. 2. C. Da petit honorum sublati lib. 10. & c. fin. hoc tit. in 6.* aut falsò ipsi imponitur, *d. c. Super litteris*. Unde illud Alexandri III. ad Ravennatem Archiepiscopum, *Si quando, inquit, aliqua tua fraternitati dirigimus, quae animum tuum exasperare videntur, turbari non debes. & inf. Qualitatem negotii, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam praeferas, quia patienter suslinebimus, si non feceris, quod prave nobis fuerit insinuatione suggestum. text. est in c. Si quando 5. inf. eod.*

Ex quo eleganter ibidem deducit Panorm. si **4** Princeps mandet sub certa poena, puta excommunicationis, quam incurreret ipso facto, qui non paruerit, posse mandatarium super exhibitione mandati, nisi maximum scandalum timeatur, vel aliter dubitetur de meate Principis, differre executionem, & referre causam Principi, quia hoc facit auctoritate juris, *d. c. Si quando, & §. deinde competens Nov. 17. l. e. mandatis Principum.*

Cui convenit Anchoranus relatus à Felino, *ad d. c. Si quando num. 2.* Quod si res, inquit, aliter se habet quàm praesupponit mens rescripti, est super sedendum, et si contineat excommunicationem latae sententiae; quia tacita conditio, *Si preces veritate nitantur*, tenet eam in suspensio

Adde & de iudicio Principis disputari posse, si in alterius praedictum contra ius tendat, *200. iii. Cod. Si contra ius & c. nisi clausula, Non obstante lege, sit rescripto inserta, de qua vide Decium ad l. fin. C. Si contra ius, Panorm. & Felin. in c. Nonnulli inf. eod.* Verum & haec permittente jure sine Principe fiunt, ut ante dixi.

Illud in rescriptis Imperatoris singulare est, **7** quod in illis requiritur expressa clausula, *Si preces veritate nitantur*: alioquin rescriptum non valet, per text. in *l. fin. C. De diversis rescriptis*. Licet sint, qui putent, moribus & consuetudine receptum esse, ut etiam in foro saeculari subaudiatur haec clausula, quamvis in ipso rescripto disertè non contineatur, quos vide in *d. l. fin. & apud Decium hic num. 73.*

Altero capite hujus Decretalis declaratur, **8** rescriptum inhibens causa cognitionem suspicionem falsi non carere, hoc est haberi pro falso, nisi contra probetur, verè cum clausula, *Ab sine causa cognitione,*

nitio, impetratum fuisse, ut rectè interpretatur hic Glossa in fine & Decius num. 41. Nam & ob hanc falsi suspicionem impetrans à S. Pontifice ad se evocatur, rationem ejus redditurus; cum non solet rescritto suo causæ cognitionem inhibere, & inchoare ab executione.

9 Quare hic repetendum est, quod obiter indicavimus ad c. Ecclesia S. Maria sup. De consuet. quod regulariter à jure prohibitum sit, ne inauditâ causâ contra reum executio fiat, per text. in c. Congruente 7, inf. De restitu. spoliat. can. 1, cum aliquot seqq. Il. quest. 1, l. 2, C. Si per vim & l. 1. C. De execut. res judic. cum similib. Et ne quidem ex rescritto Principis, per hunc text. & in l. 4. cum l. seqq. C. Si contra jus & l. 6, C. Unde vi. Unde si secus fiat, praesumitur hoc rescritto falsò extortum, text. hic, impuneque contemnitur, per praedicta jura. & facit elegans text. in l. Prohibitum C. De jure fisci lib. 10. † Nisi in mandato executivo adjecta sit clausula justificatoria, ut vocant: veluti, Mando tibi, ut rem restituas, ne amplius inferentiam tuam turbes, hoc vel illud facias, vel non facias, aut in termino praefixo appareas, causaque allegatur, quare non tenearis parere mandato: quæ ultima verba, aut in termino praefixo &c. clausulam justificatoriam si ve justificativam designant Nam hoc casu sustinetur mandatum executivum, cum, citato comparante, resolvarur in vim simplicis citationis. Ita ex communi sententia Jas in l. Nec quicquam 9, num. 5, D. De off. Procons.

11 Dixi, regulariter; nam quidam casus sunt, qui causæ cognitionem antè non desiderant, ac proinde in his ab executione rectè incipitur, & consequenter valet rescritto: veluti in novi operis nuntiatione, hoc est, ne quis novum opus faciat; quia hujus nuntiationis, si ve ea jure, si ve injuriâ facta sit, hic est effectus, ut, si postea alter instituat & progrediatu opus facere, quidquid factum erit, tolli vel destrui debeat, l. Prater 20 §. aut Prater D. De novi operis nuntiat. & c. 1, inf. eod. tit.

Secundus casus est, quando periculum timeatur, ne inter partes ad arma deveniatur, l. Acquisitum, alias l. Si usus fructus 6 §. sed inter D. De usufructu: vel si unus alteri offensionem intenter, l. 1. §. illud autem D. Si vi possidetis.

Tertius est, quoties actus aliquis explicari potest, praesente & invito, poterit & absente eo, l. 4, §. 1, vers. illud videamus D. De fideicommiss. libertatib.

Quartus est in iis, quæ moram non patiuntur,

aut damnum irreparabile adferunt, vel pugnant cum Reipubl. utilitate. Nam & his casibus à mandato executivo rectè incipitur, rejectâ cognitione causæ in aliud tempus, de quibus latius vide And. Gaill lib. 10. Obs. 13.

Atque de his omnibus juvat hic referre, quod statuit Ordinatio Camerae p. 2, tit. 23, cujus verba, licet aliquantulum obscura, ita Latine conatus sum reddere, in gratiam Auditorum: Postquam jure Casareo ordinatum & prescriptum est, in rebus judicialibus inchoandum non esse ab executione & mandato, Stasimus, ordinamus & volumus, ut quod in Camera Imperiali mandata & praecepta non alio modo, quam cum insertione clausulae justificatoria (per quam parti adversa reservantur causa pronuncienda, cur illa locum habere non debeant) & in rebus & inter personas, ad Camerae iudicium pertinentes, decerni debent, praeterquam si res & negotium, super quo mandata Casarea decerni petuntur, in se de jure vel consuetudine hoc postulent, aliaque sint, quae etiam absque ulteriori cognitione pro poenalibus vel iniuriis habenda sint, aut tale onus parti impositum, quod post executionem factam non possit restitui, vel res adversetur communi utilitati, vel non patiatu ullam moram. Nam & in his & aliis casibus, in quibus vigore juris à praescripto absque precedenti cognitione incipi potest, debent & possunt per iudicem Camerae & Assessores mandata absque justificatoria clausula decerni, & sine omni contradictione, aut in pedimento impleri: & deinde contra illos, qui huiusmodi mandata transgrediuntur, procedere oportet ad poenas mandatis insertas. Quod si verò in praedictis casibus pars, contra quam huiusmodi mandata decretata sunt, post impletionem eorum vel declarationem & praestationem poenae, ratione inobedientiae, velit aliquid ad relevationem sui producere, permittetur id ei loco suo ubi ordinariè competit; auditaque utraque parte in iudicio quod aequum & iuris est fiet & iudicabitur. Hæc Ordinatio Camerae valet, eo quod juri communi conformis sit, ut constat ex locis antè à me citatis; nisi quod de consuetudine ibi addatur, & de poenis. De consuetudine mirum non est, cum & hæc pars juris sit. De poenis exstat tit. D. Si quis ius dicenti non obtemperaverit; quo permittitur omnibus magistratibus suam jurisdictionem poenali iudicio defendere, id est inobedientes mulctare. Ubi tamen meminisse oportet, quod in omnibus mandatis, etiam sine clausula justificatoria, subintelligatur quoque hæc conditio, Si preces veritate narrantur, sicut fufius tradit Gaill lib. 1, Obs. 14. & Myul. cent. 4, Obs. 8, circa fin.